

Recipients de bronze romans recuperats en les excavacions arqueològiques del PERI-2 (Jaume I-Tabacalera) de Tarragona

Es descriuen els contextos arqueològics a la zona portuària de Tarragona on van aparèixer els vuit recipients de bronze romans estudiats i restaurats pels alumnes de tercer curs de l'especialitat de Conservació i Restauració d'Arqueologia de l'ESCRBCC, tal i com s'explica a l'article següent. .

Roman bronze recipients recovered during the archaeological excavations at PERI-2 (Jaume I-Tabacalera) in Tarragona

This article describes the archaeological contexts of the port area of Tarragona, where eight Roman bronze recipients emerged, which have been studied and restored by the ESCRBCC students of the third course of the specialization in Conservation and Restoration of Archaeology, as explained in the next article.

Josep Anton Remolà Vallverdú. Conservador responsable de l'Àrea de Col·leccions, Documentació i Recerca. Museu Nacional Arqueològic de Tarragona.
Conservator responsible for the Area of Collections, Documentation and Research. National Archaeological Museum of Tarragona.
www.mnat.cat

Els recipients de bronze d'època romana restaurats procedeixen de dos dipòsits arqueològics diferenciats, documentats en les excavacions arqueològiques realitzades durant els treballs d'execució del Pla Especial de Reforma Interior-2 (PERI-2) (Jaume I-Tabacalera), que ha afectat una extensa part de l'extrem occidental de l'àrea portuària de Tarraco.¹ 1 2

Es tracta, per una banda, de dues sítules (MNAT T2-30-98-1539-1 i MNAT T2-30-98-1511), procedents de l'interior de la font monumental anomenada dels Lleons (cruïlla dels carrers Eivissa i Pere Martell) i, per l'altra, sis objectes recuperats en els nivells d'enderroc d'una domus suburbana: cinc sítules (MNAT T2-30-98-2420-1, MNAT T2-30-98-2420-2, MNAT T2-30-98-2247-3, MNAT T2-30-98-2245-1, MNAT T2-30-98-2247-6) i una pàtera (MNAT T2-30-98-2247-5).

El primer dels contextos corresponia a una acumulació de nivells de sedimentació que, poc a poc, van anar reomplint l'interior d'una font monumental amb la façana decorada amb sortidors en forma de lleó jacent.²

La font pateix, a finals del segle III, el col·lapse de la coberta, esdevenint un estany a cel obert on l'aigua s'extreia des de dalt, mitjançant petites àmfors i contenidors lli-

Detall d'una de les sítules trobades al pati de la domus, *in situ* (Fotografia: Codex).

gats a cordes que permetien fer baixar el receptacle fins al nivell de l'aigua, variable en funció tant del cabal de la deu natural com de la gradual colmatació amb sediments del fons de la font (procedents principalment d'escorrenties produïdes per la pluja).

En ambdós casos, es tracta de recipients ceràmics aptes per a aquest tipus de funció: cos globular i anses promi-

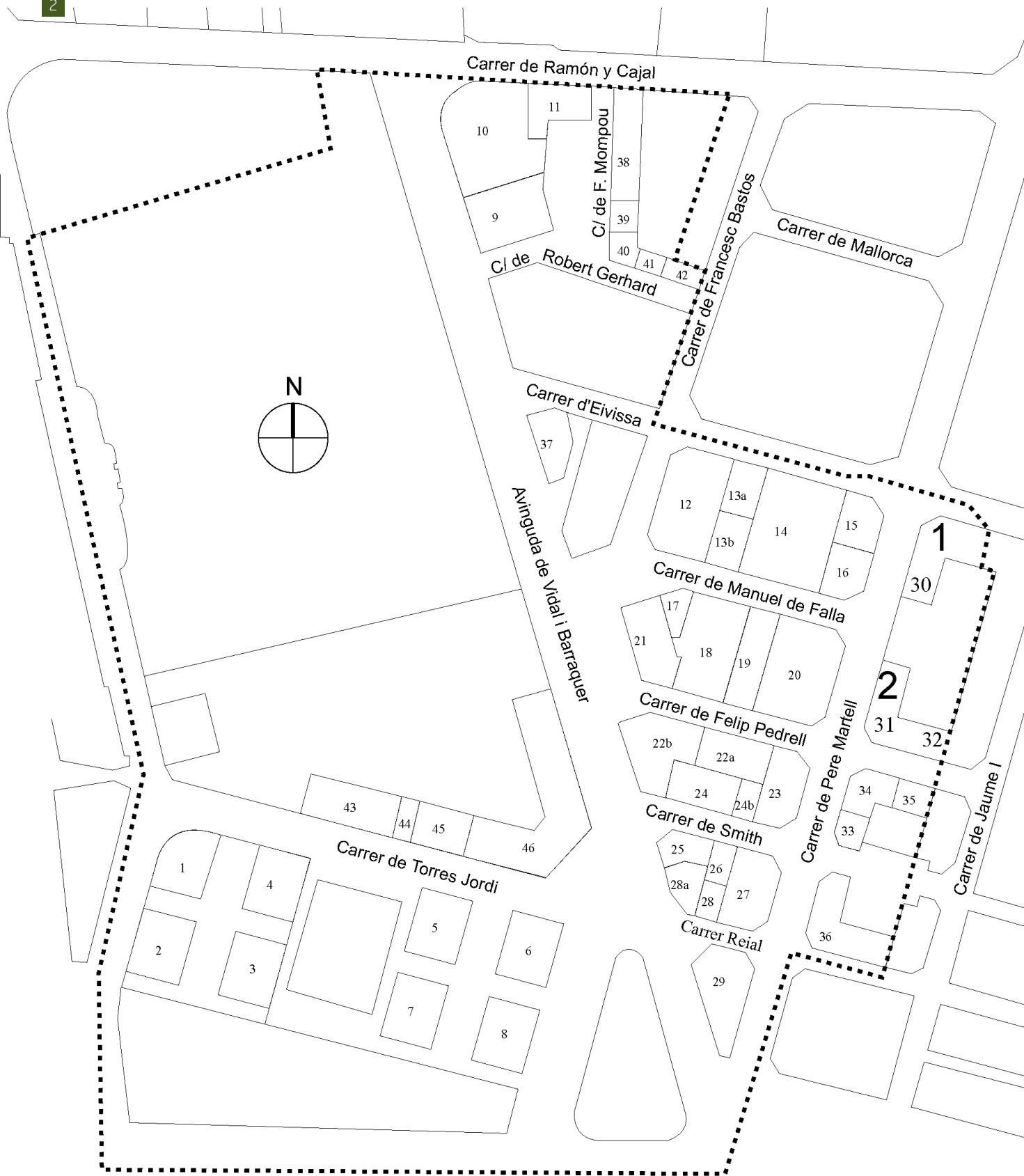
Vista d'una de les sítules trobades al pati de la domus, *in situ* (Fotografia: Codex).

C.A. POCIÑA, "Una primera aproximació a la font monumental del carrer de Pere Martell (Tarragona, Tarragonès)", *Tribuna d'Arqueologia 2000-2001* (Barcelona), 2004, p. 207-221; J.A. REMOLÀ, C.A. POCIÑA (2004), "La Font del Lleons", catàleg de l'exposició *Tàrraco i l'aigua*, (Tarragona, 18 de setembre de 2004-27 de març de 2005), Tarragona, p. 53-66; J.A. REMOLÀ, "L'aigua a la colònia Tarraco", *Empúries*, 53 (2002), p. 29-65.

¹ M. ADSERIAS, C.A. POCIÑA, J.A. REMOLÀ (2000), "L'hàbitat suburbà portuari de l'antiga Tàrraco. Excavacions al sector afectat pel PERI-2 (Jaume I-Tabacalera)", *Tàrraco 1999. Jornades d'Arqueologia sobre intervencions a la ciutat antiga i al seu territori (1993-1999)*, Documents d'Arqueologia Clàssica 3, Tarragona: Ruiz de Arbulo (ed.), 2000, p. 137-154.

² J.A. REMOLÀ, *Las ánforas tardo-antiguas en Tarraco (Hispania Tarraconensis)*. Siglos IV-VII, Col·lecció Instrumenta 7, Barcelona: Universitat de Barcelona, 2000; C.A. POCIÑA, J.A. REMOLÀ, "Una font monumental a l'àrea portuària de Tarraco. Notes preliminars", *Empúries*, 53 (2002), p. 41-47; J.A. REMOLÀ,

Planta parcial de Tarragona amb indicació de la ubicació dels contextos arqueològics:
 1. Font monumental dels Lleons". 2. Domus suburbana
 (Fotografia: J.A. Remolà/Codex).

3

[3] Fotografia de finals del segle XIX que mostra, principalment, els objectes de bronze recuperats l'any 1864 al pou Cartanyà (Fotografia: J. Laurent, 1868-1879, Archivo Ruiz Vernacci).
 [4] Vista d'una de les sítules trobades al pati de la domus, in situ (Fotografia: Codex).

nents. Durant el seu ús, un nombre considerable es van despendre de la corda i van caure al fons de l'estany, en un moment imprecís que podem situar entre finals dels segles III i V.³

El segon dels contextos correspon a distints nivells d'enderroc que cobrien tant el pati d'una domus suburbana, com part d'un tram de carrer adjacent³. Aquesta fase de destrucció, datada a finals del segle III, s'ha constatat en diversos punts del suburbi portuari i, a nivell merament hipotètic, s'ha plantejat una relació amb la incursió bàrbara que a finals del segle III afecta Tarraco.⁴ De la descripció que ens

³ M. ADSERIAS, C.A. POCIÑA, J.A. REMOLÀ (2000), "L'hàbitat suburbà portuari de l'antiga Tàrraco...", p. 137-154.

⁴ J.A. REMOLÀ, *Las ánforas tardo-antiguas en Tarraco...*

han deixat diversos historiadors romans, es desprèn que els bàrbars van arribar a assetjar la ciutat produint danys en el suburbi portuari i capturant els vaixells ancorats al port per a dirigir-se, una part, al nord d'Àfrica, mentre la resta romanía durant dotze anys en el territori de la ciutat.⁵

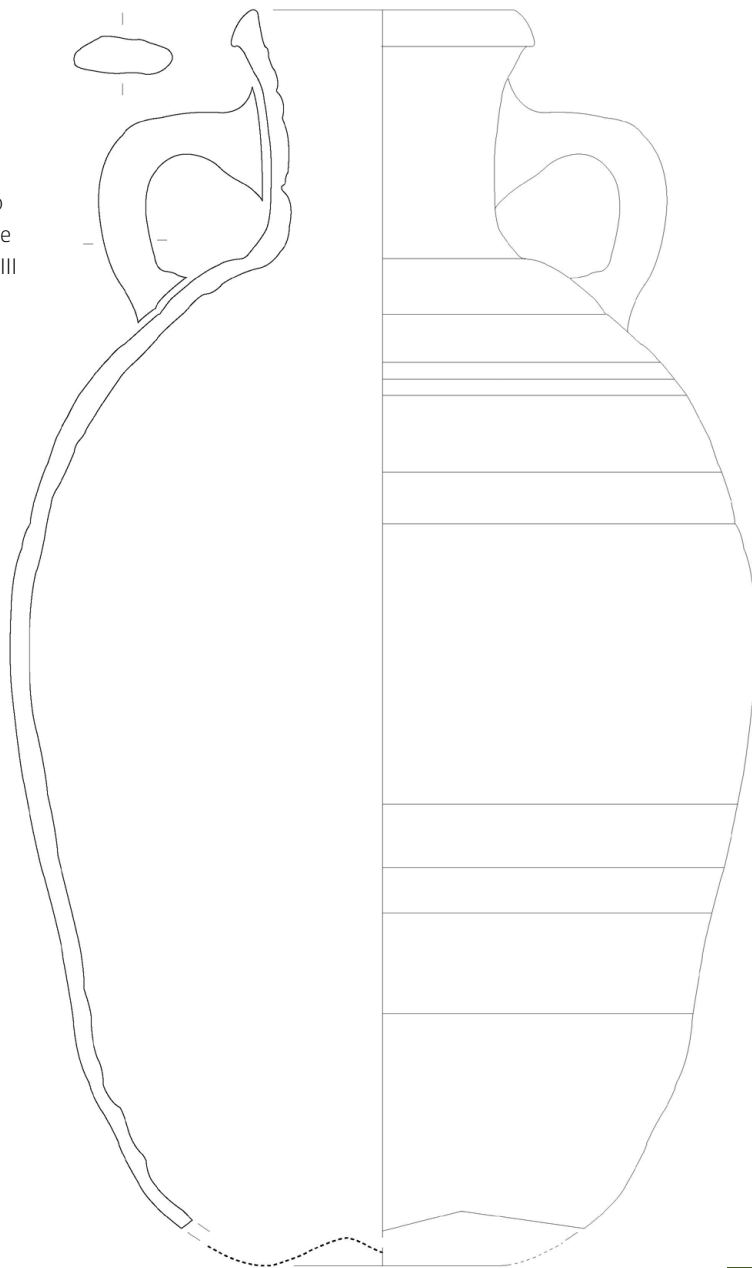
⁵ Eutropi (8, 8, 2), Aureli Víctor (De Caes. 33, 3), Eusebi-hieron (Chron. ad. a. 264) i Orosi (VII, 22, 8 i VII, 41, 2).

⁶ J.F. ROIG, "Els vasos de bronze del pou Cartanyà. Un aixovar sacre de l'antiga Tar-raco", *Revista d'Arqueologia de Ponent* (Lleida), 13 (2003), p. 83-124.

Dels sis objectes, cinc són recipients de petit i mig format i un és una pàtera. No es documenten altres tipus d'utensilis metàl·lics, com l'*urceus/olpe* (gerro) o l'*amphora* biansada que estan presents, per exemple, entre la vaixel·la de bronze recuperada a l'interior de l'anomenat pou Cartanyà (carrer del Gasòmetre, a l'àrea del fòrum de la Colònia), acumulació interpretada com una ocultació premeditada de caràcter sacre realitzada entre finals del segle III i principis del segle V.⁶ 5

No és el nostre cas, ja que els dos dipòsits de l'àrea portuària estan estretament relacionats amb activi-

tats domèstics com l'extracció de l'aigua de la font i l'equipament d'una *domus*. Algunes de les sítules d'aquest segon dipòsit són de reduïdes dimensions, la qual cosa ens fa pensar en possibles usos distints al de la contenció de líquids, com, per exemple, la seva exposició al foc com a olles o cassoles. La major part presenten símptomes de deteriorament i evidències de diverses reparacions, indicatiu, probablement, d'un llarg període d'ús intens dels objectes.

Un dels tipus amfòrics més utilitzats en l'extracció de l'aigua de la font a partir de finals del segle III (Dibuix: J.A. Remolà).